

ФОРМИ ПРИПИНЕННЯ ДІЇ ПРАВОВИХ АКТІВ ЗА ВОЛЕВИЯВЛЕННЯМ СУБ'ЄКТІВ ПРАВА: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Постановка проблеми. В умовах становлення в Україні демократичної правової держави важливе значення має питання належного нормативного регулювання правових актів, як органів державної влади і органів місцевого самоврядування, так і підприємств, установ та організацій, що охоплює широкий спектр питань (поняття, види, вимоги, юридична сила, дійсність і недійсність, припинення дії). Безсистемність і неузгодженість норм законодавства України, які регламентують питання припинення дії правових актів ведуть до колізій у чинному законодавстві, які є підґрунтям численних правових спорів.

Нормативне регулювання питань припинення дії правових актів за законодавством України переважно не має чіткого наукового обґрунтування. І хоча поступово законодавство у цій сфері удосконалюється, але цей процес не має системного характеру, подекуди існують концептуальні суперечності, а тому проблематика припинення дії правових актів потребує ґрунтовних наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Безперечно, необхідно відмітити, що сучасна юридична наука приділяє достатньо уваги дослідженню правових актів. У цьому аспекті слід зазначити, що теоретико-правові проблеми правових актів досліджувались багатьма вченими-юристами, зокрема, С. Гусарєвим, Н. Оніщенко, Н. Пархоменко, В. Риндюк, О. Скрипнюком, М. Теплюком, Ю. Шемшученком, О. Ющиком. Проте, незважаючи на наявність великого переліку наукових праць, присвячених проблемам правових актів, у теорії права відсутні комплексні та ґрунтовні роботи з теоретичних питань припинення дії правових актів, зокрема, щодо форм припинення дії правових актів за волевиявленням суб'єктів права.

Мета статті. Метою статті є визначення поняття і видів форм припинення дії правових актів за волевиявленням суб'єктів права за законодавством України.

Основні результати дослідження. Перш ніж перейти до питань, що є предметом дослідження цієї статті, необхідно насамперед визначити, що саме потрібно розуміти під поняттям «правові акти», адже в теорії права існують різні погляди щодо змісту цього поняття та його термінологічного вираження. Вважаємо, що правові акти слід розглядати як офіційні письмові документи, які видаються органами публічної влади, підприємств, установ та організацій, іншими особами, які мають право видавати такі документи, що мають юридичну силу, спрямовані на врегулювання певних суспільних відносин.

Юридична сила правових актів у науці розглядається як їх основна властивість діяти та породжувати правові наслідки (виникнення, зміну, припинення правовідносин), яка має два аспекти: співвідношення правових актів між собою та обов'язковість до виконання. У теорії права та в юридичній практиці має місце також полісемічне застосування поняття «юридична сила правового акта». Юридична сила правового акта традиційно прирівнюється до його обов'язковості і фактично ототожнюється з чинністю. Юридична сила – специфічна властивість, зміст якої полягає в його обов'язковості, а також пріоритеті перед іншими актами або підпорядкуванні їм [1, с. 98; 2, с. 55–62]. Як наслідок, на практиці має місце синонімічне використання формулювань «акт вступив / втратив силу» та «акт набрав / втратив чинність». Поняття «юридична сила» без значних застережень стає основою для розкриття і поняття «дія (чинність) правового акта» [3, с. 46–48].

Дія (чинність) правового акта характеризується в юридичній літературі як обов'язковість або формальна можливість його здійснення. Межі дії правового акта визначаються часом, простором і колом суб'єктів. Часову (темпоральну) дію правових актів характеризують такі показники: а) момент набуття актом чинності (тобто початку його дії); б) напрям темпоральної дії правового акта (тобто його дія стосовно фактів, що виникли вже після набуття ним чинності, а також тих, які виникли ще до цього, і тривають після набуття актом чинності); в) момент, підстави та порядок зупинення дії правового акта; г) момент припинення (скасування) дії правового акта [4, с. 214–216; 5, с. 408].

З набуттям чинності будь-який правовий акт спричиняє виникнення правових наслідків, зумовлених цим актом, і з цього моменту (залежно від природи акта) його можна вважати джерелом загального або індивідуального правового регулювання. Своєю чергою з часу припинення дії правового акта неможлива його реалізація, виключається вплив на права та інтереси фізичних і юридичних осіб, державні та суспільні інтереси.

Загальновизнаним у юридичній науці є поділ підстав припинення дії на фактичні та юридичні.

Фактичне припинення дії правового акта відбувається саме собою безпосередньо, автоматично внаслідок настання будь-якого факта, а тому не вимагає спеціального волевиявлення, видання акта, спрямованого на їх припинення. У цьому випадку йдеться про те, що правовий акт фактично припиняє діяти, якщо перестають існувати ті обставини, за наявності яких він може діяти. Найпоширенішими підставами фактичного припинення дії правових актів є: 1) закінчення строку дії акта, який було видано на певний строк; 2) виконання вимоги, якщо зміст акта зводився лише до виконання цієї вимоги; 3) настання певної події.

Юридичне припинення дії правового акта може бути прямим і непрямим (опосередкованим). При непрямому (опосередкованому) – приймається новий акт, в якому не міститься будь-якої спеціальної вказівки на припинення дії старого акта, проте з початком його дії попередній акт припиняє діяти, оскільки його зміст так чи інакше суперечить змісту нового акта, або новим актом поглинається зміст попереднього акта. При прямому юридичному припиненні дії правового акта його дія припиняється у зв'язку з прийняттям (виданням) спеціального акта, безпосередньо спрямованого на таке припинення [6, с. 142].

Практика застосування норм права свідчить про те, що в певних випадках необхідність у припиненні дії правових актів виникає з метою відновлення стану законності, захисту прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, державних і суспільних інтересів, що, як правило, відбувається за вираженням в установленій формі волевиявленням суб'єктів права, коло яких визначено законом.

Припинення будь-яких правових актів за волевиявленням суб'єктів права здійснюється у певному порядку та правовими заходами у різних формах, що можуть відрізнятися між собою: за сферами реалізації; за суб'єктами, що мають право ініціювати припинення дії правового акта у певний спосіб; за суб'єктами, що мають право прийняти рішення припинення дії правового акта у певний спосіб; за моментом припинення дії правового акта; за правовими наслідками, що настають у випадку припинення дії правового акта у певний спосіб та іншими ознаками.

Загальновідомо, що форма (від лат. «forma» – зовнішність, устрій) є однією із центральних категорій філософії, яка відображає внутрішній зв'язок і спосіб організації взаємодії елементів і процесів явища як між собою, так і з зовнішніми умовами [7, с. 482, 772]. Тим самим, аналізуючи викладене, слід зробити висновок, що під формою припинення правового акта слід розуміти передбачену законодавством систему дій, заходів, визначених законом, що спрямовані на припинення дії (чинності) певного правового акта (його частини), що відбуваються в рамках певного правового режиму і здійснюються уповноваженими на те суб'єктами (органами публічної влади, органами юридичних осіб, їх посадовими особами тощо).

У теорії права, чинному законодавстві України та судовій практиці для позначення поняття припинення дії певного правового акта використовуються різноманітні поняття: «скасування», «визнання протиправним», «визнання незаконним», «визнання неправомірним», «визнання неконституційним», «визнання недійсним», «визнання нікчемним», «визнання нечинним», «анулювання», «відкликання».

Узагальнено наведені поняття можна визначити одним поняттям «скасування», оскільки, відповідно до Академічного тлумачного словника української мови, слово «скасування» означає дію

за значенням «скасувати»; «скасувати», «скасовувати» – визнавати, оголошувати що-небудь недійсним, незаконним; анулювати, відмінати; те саме, що ліквідувати [8, с. 255, 256]. Проте для цілей правозастосування зазначені поняття необхідно відрізнити, оскільки залежно від змісту певних правовідносин вони можуть мати однаковий або різний зміст, що викликає багато проблем у практичному застосуванні норм законодавства, викликає помилки у правозастосуванні. Наприклад, у цьому контексті судова практика виходить з того, що вимоги про визнання акта владного органу недійсним або неправомірним тощо є різними словесними формами вираження одного й того самого способу захисту порушеного права позивача, а саме визнання акта протиправним [9].

З огляду на викладене, можливо виокремлювати такі форми припинення дії правових актів: «скасування правового акта», «визнання протиправним правового акта», «визнання незаконним правового акта», «визнання неправомірним правового акта», «визнання неконституційним правового акта», «визнання недійсним правового акта», «визнання нікчемним правового акта», «визнання нечинним правового акта», «анулювання правового акта», «відкликання правового акта».

Класифікація форм припинення дії правових актів може здійснюватись також за іншими критеріями.

За сферами реалізації форми припинення дії правових актів можна виділити такі форми, як: а) правотворча, б) правозастосовна, в) інтерпретаційна. Відповідно на підставі цього критерію можна розрізнити форми припинення актів правотворчості, актів правозастосування та актів тлумачення норм права.

Залежно від суб'єкта, уповноваженого здійснювати припинення дії правового акта, необхідно виділити: а) автентичне припинення правового акта, що здійснюється суб'єктом, яким прийнято правовий акт; б) субординаційне припинення правового акта, що здійснюється вищим уповноваженим органом; в) припинення дії правового акта, що здійснюється судом.

Залежно від виду правового акта можлива така диференціація форм припинення відповідних видів правових актів: Конституції та законів України; інших актів Верховної Ради України (постанов, резолюцій, декларацій тощо); актів Президента України (указів, розпоряджень); актів Кабінету Міністрів України (постанов, розпоряджень); актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (наказів, розпоряджень, рішень); актів місцевих державних адміністрацій (розпоряджень, наказів); актів органів місцевого самоврядування (рішень); актів судів загальної юрисдикції (рішень, ухвал, постанов); міжнародних договорів України (договорів, угод, конвенцій, пактів, протоколів тощо); локальних актів (корпоративних актів).

Класифікація форм припинення дії правових актів може здійснюватись на основі галузевої належності правових актів, на підставі чого слід виділити: припинення дії актів конституційного, адміністративного, цивільного, трудового, сімейного та інших галузей права. У цьому аспекті, очевидно, можливо також виділяти форми припинення дії правових актів галузей матеріального та процесуального права.

Форма припинення дії правових актів може мати загальний, міжгалузевий, галузевий, інституційний, технічний, комплексний, диференційований характер. Не є рідкісними випадки, коли припинення дії правового акта автоматично зумовлює припинення іншого. У цьому сенсі можна говорити про ієрархічне припинення дії правових актів (тобто послідовне, за «основним» правовим актом, припинення дії всіх заснованих на ньому актів), та вертикальну систему припинення правових актів. Так, відповідно до частини дев'ятої ст. 15 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 № 3166-VI скасування наказу міністерства Кабінетом Міністрів України має наслідком припинення вчинення будь-якими органами, особами дій, спрямованих на виконання скасованого наказу міністерства, здійснення повноважень, визначених цим наказом [10].

Іншим критерієм класифікація форм припинення дії правових актів може бути сфера правового регулювання, на підставі чого слід відрізнити припинення правових актів публічного та приватного права. Основною характеристикою припинення правових актів публічного права є імперативність і публічно-офіційний характер. Форма припинення правових актів характеризується певною автономією та обмеженістю прямого втручання держави. У цьому аспекті слід зазначити, що тлумачення статей 215 та 216 Цивільного кодексу України свідчить, що учасники цивільних відносин не можуть на рівні того чи іншого договору здійснювати його кваліфікацію як недійсного

(нікчемного чи оспорюваного), визначати правові наслідки нікчемності правочину. За домовленістю сторін можуть змінюватися тільки правові наслідки оспорюваного правочину [11; 12].

Залежно від природи акта, дія якого припиняється, слід виділити форми: а) припинення нормативно-правового акта, що містить норми права, які регулюють певну сферу суспільних відносин; б) припинення індивідуального правового акта, яким породжуються права та обов'язки лише в тих суб'єктів, яким вони адресовані; в) припинення змішаних правових актів. Така класифікація, по суті, закріплена на рівні закону. Наприклад, за змістом пунктів 1, 2 частини першої ст. 5, п. 1 частини першої ст. 19 Кодексу адміністративного судочинства України, юрисдикція адміністративних судів поширюється на справи у публічно-правових спорах фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи індивідуальних актів), крім випадків, коли для розгляду таких спорів законом встановлено інший порядок судового провадження. Кожна особа має право в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист шляхом: визнання протиправним і нечинним нормативно-правового акта чи окремих його положень; визнання протиправним і скасування індивідуального акта чи окремих його положень [13].

Залежно від обсягу припинення правового акта можна виділити такі форми припинення, як: повне припинення правового акта; часткове припинення правового акта (в окремій частині). Наприклад, відповідно до частини восьмої ст. 15 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 № 3166-VI, зазначеного вище, накази центрального органу виконавчої влади можуть бути скасовані Кабінетом Міністрів України повністю чи в окремій частині. Законом також передбачена можливість часткового скасування правових актів приватно-правового характеру (правочинів). Так, ст. 217 Цивільного кодексу України визначено, що недійсність окремої частини правочину не має наслідком недійсності інших його частин і правочину в цілому, якщо можна припустити, що правочин був би вчинений і без включення до нього недійсної частини. Судова практика виходить з того, що правочин не може бути визнаний недійсним у цілому, якщо закону не відповідають лише його окремі частини й обставини справи свідчать про те, що він був би вчинений і без включення недійсної частини. У цьому разі відповідно до ст. 217 Цивільного кодексу суд може визнати недійсною частину правочину, з'ясувавши думку сторін правочину. Якщо у недійсній частині правочин був виконаний однією зі сторін, суд визначає наслідки його недійсності залежно від підстав, з яких він визнаний недійсним [14].

За кількісним складом суб'єктів, наділених повноваженням щодо припинення правового акта, слід виділити такі форми, як:

- індивідуальна – припинення дії правового акта, що реалізується волею одного суб'єкта (наприклад, скасування фізичною особою довіреності, заповіту; скасування прокурором незаконної та необґрунтованої постанови слідчого при здійсненні нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування);

- колегіальна – припинення дії правового акта, що реалізується волею певної сукупності суб'єктів (зокрема, розірвання договору за домовленістю сторін).

Висновки. Форми припинення правових актів як передбачені законодавством системи дій, заходів, визначених законом, що спрямовані на припинення дії (чинності) певних правових актів (їх частин), що відбуваються в рамках певного правового режиму і здійснюються уповноваженими на те суб'єктами, є різноманітними в чинному законодавстві України. Зазначені форми відрізняються між собою: за сферами реалізації; за суб'єктами, що мають право ініціювати припинення дії правового акта у певний спосіб; за суб'єктами, що мають право прийняти рішення припинення дії правового акта певний спосіб; за моментом припинення дії правового акта; за правовими наслідками, що настають у випадку припинення дії правового акта у певний спосіб та іншими ознаками. Класифікація форм припинення правових актів дає змогу глибше з'ясувати сутність, визначити підстави, процедуру реалізації відповідних форм з метою правильного їх обрання суб'єктами правозастосування з урахуванням конкретних обставин, підвищення ефективності припинення правових актів, уникнення помилок у застосуванні права.

Список використаних джерел

1. Пархоменко Н. М. Джерела права: проблеми теорії та методології: монографія. Київ: ТОВ «Видавництво «Юридична думка»», 2008. 336 с.
2. Пархоменко Н. М. Юридична сила: основна властивість та один з критеріїв класифікації правових актів. *Правова держава*. 2001. С. 55–62.
3. Шуліма А. О. Темпоральні аспекти юридичної сили закону. *Наукові записки НаУКМА*. Юридичні науки. 2015. Т. 168. С. 46–48.
4. Юридична енциклопедія / ред. Ю. С. Шемшученко; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998. Т. 2: Д–Й. 1999. 741 с.
5. Юридична енциклопедія / ред. Ю. С. Шемшученко [та ін.]; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998. Т. 6: Т–Я, 2004. 768 с.
6. Мандюк О. О. Індивідуальні адміністративні акти: теорія та практика застосування: дис. ... канд. юрид. наук: спец.: 12.00.07. Львів, 2017. 214 с.
7. Історія філософії: словник / за заг. ред. В. І. Ярошовця; редкол.: В. І. Ярошовець, Г. Є. Аляєв, А. В. Толстоухов та ін. 2-ге вид., переробл. Київ: Знання України, 2012. 1087 с.
8. Словник української мови: в 11 т. / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; ред кол.: І. К. Білодід (голова) та ін. Київ: Наук. думка, 1970–1980. Т. 9: С / ред. тому: І. С. Назарова [та ін.]. 1978. 916 с.
9. Про судові рішення в адміністративній справі: постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 20 травня 2013 року № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007760-13>
10. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
11. Цивільний кодекс України (зі змінами та доповненнями): Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
12. Постанова Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 23 січня 2019 року у справі № 355/385/17 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79472438>
13. Кодекс адміністративного судочинства України (зі змінами та доповненнями): Закон України від 06 липня 2005 року № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
14. Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними: постанова Пленуму Верховного Суду України від 06 листопада 2009 року № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-09>

References

1. Parhomenko N. M. Dzherela prava: problemi teorii ta metodologiyi: monografiya. Kyiv: TOV «Vidavnytstvo «Yuridichna dumka»», 2008. 336 s.
2. Parhomenko N. M. Yuridichna sila: Osnovna vlastivist ta odin z kriteriyiv klasifikatsiyi pravovih aktiv. *Pravova derzhava*. 2001. S. 55–62.
3. Shulima A. O. Temporalni aspekti yuridichnoyi sili zakonu. *Naukovi zapiski NaUKMA*. Yuridichni nauki. 2015. T. 168. S. 46–48.
4. Yuridichna enciklopediya / red. Yu. S. Shemshuchenko; NAN Ukrayini, In-t derzhavi i prava im. V. M. Koreckogo. Kyiv: Ukrayinska enciklopediya im. M. P. Bazhana, 1998. T. 2: D–J. 1999. 741 s.
5. Yuridichna enciklopediya / red. Yu. S. Shemshuchenko [ta in.]; NAN Ukrayini, In-t derzhavi i prava im. V. M. Koreckogo. Kyiv: Ukrayinska enciklopediya im. M. P. Bazhana, 1998. T. 6: T–Ya, 2004. 768 s.
6. Mandyuk O. O. Individualni administrativni akti: teoriya ta praktika zastosuvannya: dis. ... kand. yurid. nauk: spec.: 12.00.07. Lviv, 2017. 214 s.
7. Istoriya filosofiyi: slovník / za zag. red. V. I. Yaroshovcya; redkol.: V. I. Yaroshovec, G. Ye. Alyayev, A. V. Tolstouhov ta in. 2-ge vid., pererobl. Kyiv: Znannya Ukrayini, 2012. 1087 s.
8. Slovník ukrayinskoyi movi: v 11 t. / AN Ukrayinskoyi RSR, In-t movoznav. im. O. O. Potebni; red kol.: I. K. Bilodid (golova) [ta in.]. Kiyiv: Nauk. dumka, 1970–1980. T. 9: C / red. tomu: I. S. Nazarova [ta in.]. 1978. 916 s.
9. Pro sudove rishennya v administrativnij spravi: Postanova Plenumu Vishogo administrativnogo sudu Ukrayini vid 20 travnya 2013 roku № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007760-13>
10. Pro centralni organi vikonavchoyi vladi: Zakon Ukrayini vid 17 bereznya 2011 roku № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
11. Civil'nij kodeks Ukraїni (zi zminami ta dopovnenniyami): Zakon Ukrayini vid 16 sichnya 2003 roku № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

12. Postanova Ob'yednanoi palati Kasacijnogo civilnogo sudu Verhovnogo Sudu vid 23 sichnya 2019 roku u spravi № 355/385/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79472438>
13. Kodeks administrativnogo sudochinstva Ukraïni (zi zminami ta dopovnenniyami): Zakon Ukrayini vid 06 lipnya 2005 roku № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
14. Pro sudovu praktiku rozglyadu civilnih sprav pro viznannya pravochiniv nedijsnimi: Postanova Plenumu Verhovnogo Sudu Ukrayini vid 06 listopada 2009 roku № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-09>

Окунєв І. С. Форми припинення дії правових актів за волевиявленням суб'єктів права: теоретико-правовий аспект

У статті на загальнотеоретичному рівні досліджуються поняття та види форм припинення дії правових актів за волевиявленням суб'єктів права за законодавством України. На основі проведеного аналізу зроблено висновок, що припинення будь-яких правових актів за волевиявленням суб'єктів права здійснюється у певному порядку та правовими заходами у різних формах, що можуть відрізнятися між собою: за сферами реалізації; за суб'єктами, що мають право ініціювати припинення дії правового акта у певний спосіб; за суб'єктами, що мають право прийняти рішення припинення дії правового акта у певний спосіб; за моментом припинення дії правового акта; за правовими наслідками, що настають у випадку припинення дії правового акта у певний спосіб та іншими ознаками. У статті визначено поняття «форми припинення дії правових актів» та здійснено їх класифікацію за різними критеріями.

Ключові слова: правовий акт, припинення дії правового акта, форми припинення дії правового акта.

Okunev I. S. Forms of termination of legal acts at the will of the subjects of law: theoretical and legal aspect

The article at the general theoretical level examines the concept and types of forms of termination of transactions at the will of legal subjects under the legislation of Ukraine.

The practice of applying legal norms shows that in certain cases the need to suspend legal acts arises in order to restore the state of legality, protect the rights and interests of individuals and legal entities, state and public interests, which, as a rule, occurs as expressed in the established form by the will of the subjects of law, the scope of which is defined by law.

The author singles out the following forms of termination of legal acts: «cancellation of a legal act», «recognition of a legal act as illegal», «recognition of a legal act as unconstitutional», «recognition of a legal act as invalid», «annulment of a legal act», «revocation of a legal act» and other.

The article defines the concept of «forms of termination of legal acts» and their classification according to the described criteria.

Forms of termination of legal acts as provided for by the legislation of the system of actions, measures defined by law, aimed at terminating the effect (validity) of certain legal acts (parts thereof), occurring within the framework of a certain legal regime and carried out by entities authorized to do so, are diverse in current legislation of Ukraine.

On the basis of the conducted analysis, it was concluded that the termination of any legal acts at the will of the subjects of the law is carried out in a certain order and by legal measures in various forms, which may differ among themselves: by spheres of implementation; by entities that have the right to initiate the termination of the legal act in a certain way; by entities that have the right to make a decision to terminate the legal act in a certain way; upon termination of the legal act; according to the legal consequences that occur in the event of the termination of the legal act in a certain way and for other reasons.

The classification of the forms of termination of legal acts allows to find out more deeply the essence, determine the grounds, the procedure for the implementation of the relevant forms with the aim of their correct selection by law enforcement subjects taking into account specific circumstances, increasing the effectiveness of the termination of legal acts, avoiding errors in the application of the law.

Key words: legal act; termination of the legal act; forms of termination of the legal act.

DOI: 10.33663/2524-017X-2023-14-291-296